

II

(Paziņojumi)

EIROPAS SAVIENĪBAS IESTĀŽU UN STRUKTŪRU SNIEGTI PAZIŅOJUMI

KOMISIJA

Komisijas paziņojums — Valsts atbalsta pasākumu Kopienas pagaidu shēma, lai veicinātu piekļuvi finansējumam pašreizējās finanšu un ekonomiskās krīzes apstākļos

(2009/C 16/01)

1. FINANŠU KRĪZE, TĀS IETEKME UZ REĀLO EKONOMIKU UN PAGAUDU PASĀKUMU NEPIECIEŠAMĪBA

paziņojumā sīki izklāstītas vairākas papildu un pagaidu iespējas, kā dalībvalstis var piešķirt valsts atbalstu.

1.1. Finanšu krīze un tās ietekme uz reālo ekonomiku

Lai virzītu Eiropu no pašreizējās finanšu krīzes uz atveseļošanu, Komisija 2008. gada 26. novembrī pieņēma paziņojumu "Eiropas ekonomikas atveseļošanas plāns" "Atveseļošanās plāns" ⁽¹⁾. Atveseļošanas plāns ir balstīts uz diviem savstarpēji pastiprinošiem galvenajiem elementiem. Pirmkārt, uz īstermiņa pasākumiem, lai veicinātu pieprasījumu, saglabātu darbavietas un palīdzētu atjaunot uzticību, un, otrkārt, uz "stratēģiskiem ieguldījumiem", lai panāktu lielāku izaugsmi un ilgtspējīgu labklājību ilgākā laika posmā. Atveseļošanas plāns pastiprinās un paaugstinās reformas, kas jau uzsāktas saskaņā ar Lisabonas stratēģiju.

Šajā sakarā Kopienas uzdevums ir izvairīties no valsts intervences, kas kaitētu mērķim samazināt un mērķtiecīgāk izmantot valsts atbalstu. Tomēr noteiktos apstākļos uz laiku ir vajadzīgs jauns valsts atbalsts.

Atveseļošanās plānā ietvertas arī turpmākas iniciatīvas, lai valsts atbalsta noteikumus piemērotu tā, lai maksimāli efektīvi pārvarētu krīzi, vienlaikus saglabājot vienlīdzīgus noteikumus, un izvairītos no nevajadzīgiem konkurences ierobežojumiem. Šajā

Pirmām kārtām finanšu krīze smagi skar Kopienas banku nozari. Padome uzsvēra, ka lai gan par valsts intervenci jālemj valstu līmenī, tas jādara koordinēti un pamatojoties uz vairākiem vispārējiem Kopienas principiem ⁽²⁾. Komisija rīkojās nekavējoties, pieņemot dažādus pasākumus, tostarp paziņojumu par valsts atbalsta noteikumu piemērošanu pasākumiem, kas veikti attiecībā uz finanšu iestādēm saistībā ar pašreizējo globālo finanšu krīzi ⁽³⁾, un vairākus lēmumus, ar kuriem atļauj glābšanas atbalstu finanšu iestādēm.

Priekšnosacījums ieguldījumiem, izaugsmei un darbavietu radīšanai privātajā sektorā ir pietiekama piekļuve finansējumam par pieņemamu cenu. Lai nodrošinātu, ka šis atbalsts dod labumu tautsaimniecībai kopumā, nevis vienīgi uzlabo banku finansiālo situāciju, dalībvalstīm ir jāizmanto sviras, ko tās ieguvušas, sniedzot būtisku finansiālu atbalstu banku nozarei. Tāpēc atbalstam, ko sniedz finanšu nozarei, būtu jābūt mērķtiecīgam, lai nodrošinātu, ka bankas atsāk parasto aizdevumu darbību. Komisija to ņems vērā, pārskatot valsts atbalstu bankām.

Lai gan šķiet, ka situācija finanšu tirgos uzlabojas, šobrīd ir pilnībā jūtama finanšu krīzes ietekme uz reālo ekonomiku. Ekonomiku kopumā ietekmē ļoti nopietna lejupslīde, kas skar māsaimniecības, uzņēmumus un nodarbinātību. Jo īpaši krīzes sekas finanšu tirgos ir tādas, ka bankas samazina parādsaistības un vairāk nekā iepriekšējos gados izvairās no riska, un tā rezultātā tiek ierobežota kredītesana. Šī finanšu krīze var izraisīt kredītu normēšanu, pieprasījuma samazināšanos un lejupslīdi.

⁽¹⁾ Komisijas paziņojums Eiropadomei, COM(2008) 800.

⁽²⁾ ECOFIN padomes 2008. gada 7. oktobra sanāksmes secinājumi.

⁽³⁾ OV C 270/8, 25.10.2008., 8. lpp.

Šādas grūtības var ietekmēt ne tikai vājus uzņēmumus, kuriem nav likviditātes aizsardzības līdzekļu, bet arī rentablus uzņēmumus, kuri pēkšņi saskarsies ar kredītu trūkumu vai pat nepieejamību. Tas jo īpaši attieksies uz maziem un vidējiem uzņēmumiem ("MVU"), kuriem jebkurā gadījumā ir lielākas grūtības piekļūt finansējumam nekā lielajiem uzņēmumiem. Šāda situācija var ne tikai nopietni ietekmēt daudzu rentablu uzņēmumu un to darbinieku ekonomisko stāvokli īstermiņā un vidējā termiņā; tai var būt arī ilgstoša negatīva ietekme, jo aizkavēsies vai pat tiks atcelti visi Kopienas ieguldījumi nākotnē, īpaši ieguldījumi ilgtspējīgas izaugsmes un citu Lisabonas stratēģijas mērķu īstenošanā.

1.2. Nepieciešamība Eiropas līmenī stingri koordinēt valstu atbalsta pasākumus

Pašreizējā finansiālajā situācijā dalībvalstīm var rasties vēlme rīkoties individuāli, īpaši iesaistīties sacensībā par subsīdijām, lai atbalstītu savus uzņēmumus. Iepriekšējā pieredze liecina, ka šāda individuāla rīcība nevar būt efektīva un tā var nopietni graut iekšējo tirgu. Pilnībā ņemot vērā pašreizējo īpašo ekonomisko situāciju, piešķirot atbalstu, ir būtiski nodrošināt vienlīdzīgus noteikumus Eiropas uzņēmumiem un izvairīties no tā, ka dalībvalstis iesaistās sacensībā par subsīdijām, kuras nebūtu ilgtspējīgas un kaitētu Kopienai kopumā. Tas ir jānodrošina konkurences politikai.

1.3. Valsts atbalsta pagaidu pasākumu nepieciešamība

Lai gan valsts atbalsts nav brīnumlīdzeklis pašreizējo grūtību pārvarēšanai, mērķtiecīgi virzīts valsts atbalsts uzņēmumiem var būt noderīgs faktors vispārējos centienos gan atjaunot uzņēmumu kredītēšanu, gan veicināt turpmākus ieguldījumus nākotnē ar zemu oglekļa emisiju līmeni.

Šajā paziņojumā paredzētie pagaidu papildu pasākumi paredzēti divu mērķu sasniegšanai: pirmkārt, ņemot vērā ārkārtas, bet īslaicīgās finansēšanas problēmas, kas saistītas ar banku krīzi, atjaunot banku aizdevumus uzņēmumiem, tādējādi nodrošinot tiem nepārtrauktu piekļuvi finansējumam. Kā apstiprināts neseno pieņemtajā Komisijas 2008. gada 25. jūnija paziņojumā Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai. "Vispirms domāt par mazākajiem" — "Eiropas Mazās uzņēmējdarbības aktā" (⁴), MVU ir īpaši nozīmīgi visai Eiropas ekonomikai, un to finansiālās situācijas uzlabošana pozitīvi ietekmēs lielos uzņēmumus, tādējādi ilgtermiņā atbalstot ekonomikas vispārējo izaugsmi un modernizāciju.

Otrais mērķis ir mudināt uzņēmumus turpināt ieguldīt nākotnē, īpaši ekonomikā ar zemu oglekļa emisiju līmeni. Sekas patiesi varētu būt dramatiskas, ja pašreizējās krīzes rezultātā tiktu apturēts vai pat uzņemtu atpakaļgaitu ievērojamais progress, kas tika panākts vides jomā. Šā iemesla dēļ ir jāsniedz pagaidu atbalsts uzņēmumiem ieguldījumu veikšanai vides projektos (kuri, *inter alia*, varētu nodrošināt tehnoloģisku pārsvaru Kopienas rūpnīc-

cībai), tādējādi apvienojot neatliekamu un vajadzīgu finansiālu atbalstu ar ilgtermiņa ieguvumiem Eiropai.

Pirms izklāstīt valsts atbalsta papildu pasākumus, ko dalībvalstis var piemērot īslaicīgi, lai mazinātu grūtības, ar kurām saskaras daži uzņēmumi saistībā ar piekļuvi finansējumam, un veicinātu ieguldījumus mērķu sasniegšanai vides jomā, šajā paziņojumā pirmām kārtām tiek atgādināts par valsts atbalsta daudzveidīgajām iespējām, kuras jau ir dalībvalstu rīcībā saskaņā ar pašreizējiem valsts atbalsta noteikumiem.

Komisija uzskata, ka ierosinātie atbalsta instrumenti ir vispiemērotākie, lai sasniegtu šos mērķus.

2. VISPĀRĪGI EKONOMISKĀS POLITIKAS PASĀKUMI

Reaģējot uz pašreizējo ekonomisko situāciju, tika pieņemts Atvēršanas plāns. Ņemot vērā krīzes mērogu, Kopienai ir vajadzīga saskaņota pieeja, kas būtu pietiekami plaša un drosmīga, lai atjaunotu patērētāju un uzņēmumu uzticību.

Atvēršanas plāna stratēģiskie mērķi ir šādi:

- strauji veicināt pieprasījumu un palielināt patērētāju uzticību;
- mazināt ekonomiskās lejupslīdes radītos zaudējumus cilvēkiem un tās ietekmi uz visneaizsargātākajiem iedzīvotājiem. Krīze skar vai vēl skars daudzus strādājošos un viņu ģimenes. Iespējams rīkoties, lai palīdzētu aizkavēt darbavietu zaudēšanu un pēc tam palīdzētu cilvēkiem ātri atgriezties darba tirgū, nevis ilgstoši palikt bez darba;
- palīdzēt Eiropai sagatavoties izmantot izdevību tad, kad izaugsme būs atgriezusies, lai Eiropas ekonomika varētu izpildīt konkurētspējas prasības, nodrošināt ilgtspēju un apmierināt nākotnes vajadzības, kā uzsvērts Lisabonas stratēģijā. Tas nozīmē atbalstīt inovāciju, uz zinātnes atziņām balstītas ekonomikas veidošanu un paātrināt pāreju uz ekonomiku ar zemu oglekļa emisijas līmeni, kurā tiek efektīvi izmantoti resursi.

Šo mērķu sasniegšanai dalībvalstu rīcībā jau ir vairāki instrumenti, kas nav uzskatāmi par valsts atbalstu. Piemēram, dažiem uzņēmumiem var būt daudz lielākas grūtības piekļūt finansējumam nekā citiem, un tas kavē vai pat liedz finansējumu, kas vajadzīgs to izaugsmei vai paredzēto ieguldījumu veikšanai. Šajā nolūkā dalībvalstis varētu pieņemt virkni vispārīgu politikas pasākumu, kuri attiecas uz visiem uzņēmumiem to teritorijās un kuriem līdz ar to nepiemēro valsts atbalsta noteikumus, lai īstermiņā un vidējā termiņā uz laiku mazinātu finansējuma problēmas. Piemēram, varētu pagarināt termiņus sociālā nodrošinājuma vai līdzīgiem maksājumiem, vai pat nodokļiem, vai arī varētu ieviest pasākumus attiecībā uz darbiniekiem. Šādi pasākumi principā nav valsts atbalsts, ja tie ir pieejami visiem uzņēmumiem.

Dalībvalstis var arī piešķirt finansiālu atbalstu tieši patērētājiem, piemēram, veco produktu likvidēšanai un/vai videi draudzīgu produktu iegādei. Ja šādu atbalstu piešķir bez diskriminācijas attiecībā uz produktu izcelsmi, tas nav valsts atbalsts.

(⁴) COM(2008) 394 galīgā redakcija.

Turklāt vispārīgās Kopienas programmas, piemēram, Konkurētspējas un inovācijas pamatprogrammu (2007. līdz 2013. gads), kas izveidota ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 24. oktobra Lēmumu Nr. 1639/2006/EK⁽⁵⁾ un Eiropas Kopienas Septīto pamatprogrammu pētniecībai, tehnoloģiju attīstībai un demonstrējumu pasākumiem (2007. līdz 2013. gads), kas izveidota ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 18. decembra Lēmumu Nr. 1982/2006/EK⁽⁶⁾, vislabāk var izmantot, lai sniegtu atbalstu ne tikai MVU, bet arī lieliem uzņēmumiem. Tas pilnībā atbilst citām Eiropas iniciatīvām, piemēram, Eiropas Investīciju bankas lēmumam mobilizēt EUR 30 miljardus, lai atbalstītu MVU, un tās apņēmībai paaugstināt savu spēju iesaistīties infrastruktūras projektos.

3. VALSTS ATBALSTS, KO IESPĒJAMS PIEŠKIRT SASKAŅĀ AR PAŠREIZĒJIEM INSTRUMENTIEM

Dažos pēdējos gados Komisija ir ievērojami modernizējusi valsts atbalsta noteikumus, lai mudinātu dalībvalstis mērķtiecīgāk virzīt valsts atbalstu uz ilgtspējīgiem ieguldījumiem, tādējādi sekmējot Lisabonas stratēģijas īstenošanu. Šajā sakarā īpaša uzmanība veltīta MVU, kā arī nodrošinātas lielākas iespējas piešķirt tiem valsts atbalstu. Turklāt ar Komisijas 2008. gada 6. augusta Regulu (EC) Nr. 800/2008, kas atzīst noteiktas atbalsta kategorijas par saderīgām ar kopējo tirgu, piemērojot Līguma 87. un 88. pantu (Vispārējā grupu atbrīvojuma regula)⁽⁷⁾ ("VGAR"), dalībvalstīm tagad tiek piedāvāts plašs atbalsta pasākumu kopums un līdz minimumam samazināts administratīvais slogs, valsts atbalsta noteikumi ir lielā mērā vienkāršoti un racionalizēti. Pašreizējā ekonomiskajā situācijā īpaši svarīgi ir šādi spēkā esošie valsts atbalsta instrumenti.

Komisijas 2006. gada 15. decembra Regulā (EK) Nr. 1998/2006 par Līguma 87. un 88. panta piemērošanu *de minimis* atbalstam ("De minimis regula")⁽⁸⁾, noteikts, ka atbalsta pasākumi, kas vienam uzņēmumam nepārsniedz EUR 200 000 kādā trīs gadu laika posmā, nav valsts atbalsts Līguma nozīmē. Tajā pašā regulā arī noteikts, ka garantijas līdz EUR 1,5 miljoniem nepārsniedz iepriekš minēto *de minimis* augšējo robežu, un tāpēc arī tās nav valsts atbalsts. Tādējādi dalībvalstis var sniegt šādas garantijas, neapņēmot atbilstošo atbalsta ekvivalentu un neuzņemoties administratīvu slogu.

VGAR ir valsts atbalsta noteikumu galvenā sastāvdaļa, kas vienkāršo valsts atbalsta piešķiršanas procedūru dažiem svarīgiem atbalsta pasākumiem un sekmē valsts atbalsta novirzīšanu uz prioritārajiem Kopienas mērķiem. Tagad vienā instrumentā apvienoti visi iepriekšējie grupu atbrīvojumi, kā arī jaunas jomas (inovācija, vide, pētniecība un attīstība saistībā ar lielajiem uzņēmumiem un riska kapitāla pasākumi MVU). Visos gadījumos, kas paredzēti VGAR, dalībvalstis var piešķirt atbalstu, iepriekš nepaziņojot Komisijai. Tāpēc šā procesa norises ātrums ir pilnībā dalībvalstu pārziņā. VGAR ir īpaši svarīga MVU, jo tajā paredzēti īpaši ieguldījumu un nodarbinātības atbalsta noteikumi, kas attiecas vienīgi uz MVU. Turklāt visi 26 ietvertie

pasākumi ir pieejami MVU, ļaujot dalībvalstīm atbalstīt MVU dažādajos to attīstības posmos, palīdzot tiem daudzās jomās, sākot no piekļuves finansējumam un beidzot ar pētniecību un attīstību, inovāciju, mācībām, nodarbinātību, vides pasākumiem u. c.

Saistībā ar pasākumu kopumu enerģētikas un klimata pārmaiņu jomā 2008. gada sākumā tika pieņemtas jaunas Pamatnostādnes par valsts atbalstu vides aizsardzībai⁽⁹⁾. Saskaņā ar šīm pamatnostādnēm dalībvalstis var piešķirt valsts atbalstu *inter alia* šādi:

- atbalsts uzņēmumiem, kas piemēro augstākus standartus nekā Kopienas standarti vai paaugstina vides aizsardzības līmeni, ja nav noteikti Kopienas standarti, līdz 70 % no ieguldījumu papildu izmaksām mazajiem uzņēmumiem (līdz 80 % ekojauninājumiem) un līdz 100 % no ieguldījumu papildu izmaksām, ja atbalsts ir piešķirts patiesā un konkurētspējīgā solišanas procesā, un tas attiecas arī uz lielajiem uzņēmumiem; atļauts arī atbalsts, lai uzsāktu savlaicīgu pielāgošanos turpmākajiem Kopienas standartiem, un atbalsts pētījumiem vides jomā;

- atjaunojamu enerģijas avotu un koģenerācijas jomā dalībvalstis var piešķirt darbības atbalstu, lai segtu visas ražošanas papildu izmaksas;

- lai sasniegtu vides aizsardzības mērķus energotaupībā un siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisiju samazināšanā, dalībvalstis var piešķirt atbalstu, kas ļauj uzņēmumiem panākt enerģijas ietaupījumu, un atbalstu atjaunojamiem enerģijas avotiem un koģenerācijai līdz 80 % no mazo uzņēmumu ieguldījumu papildu izmaksām un līdz 100 % no ieguldījumu papildu izmaksām, ja atbalsts ir piešķirts patiesā un konkurētspējīgā solišanas procesā.

Komisija 2006. gada decembrī pieņēma jaunas Kopienas nostādnes par valsts atbalstu pētniecībai un attīstībai un inovācijai⁽¹⁰⁾. Šajā tekstā ir ietverti jauni nosacījumi attiecībā uz inovāciju, kas īpaši paredzēti MVU un kas atbilst arī mērķtiecīgākam atbalstam darbavietu un izaugsmes radīšanai saskaņā ar Lisabonas stratēģijā izklāstīto. Jo īpaši dalībvalstis var piešķirt valsts atbalstu *inter alia* šādi:

- pētniecības un attīstības atbalsts mazajiem uzņēmumiem, jo īpaši atbalsts fundamentāliem pētījumiem līdz 100 % no attiecināmajām izmaksām un atbalsts rūpnieciskajiem pētījumiem — līdz 80 % no attiecināmajām izmaksām;

- atbalsts jauniem inovatīviem uzņēmumiem līdz EUR 1 miljoniem un pat vairāk atbalstāmos apgabalos, atbalsts inovācijas kopām, atbalsts inovācijas konsultāciju pakalpojumiem inovācijas jomā un atbalsts inovācijas atbalsta pakalpojumiem;

- atbalsts augsti kvalificēta personāla nodarbināšanai uz laiku, atbalsts tehniskās īstenošanas spēju izpētei, atbalsts procesa un organizatoriskajai inovācijai pakalpojumos un atbalsts MVU rūpnieciskā īpašuma tiesību izmaksām.

⁽⁵⁾ OVL 310, 9.11.2006., 15. lpp.

⁽⁶⁾ OVL 412, 30.12.2006., 1. lpp.

⁽⁷⁾ OVL 214, 9.8.2008., 3. lpp.

⁽⁸⁾ OVL 379, 28.12.2006., 5. lpp.

⁽⁹⁾ OVC 82, 1.4.2008., 1. lpp.

⁽¹⁰⁾ OVC 323, 30.12.2006., 1. lpp.

Vēl viens svarīgs konkurētspējas elements ir apmācība. Lai attīstītu jaunas prasmes, pat bezdarba palielināšanās apstākļos, ļoti svarīgi ir saglabāt ieguldījumus apmācībā. Saskaņā ar VGAR dalībvalstis var piešķirt uzņēmumiem gan vispārējo, gan speciālo mācību atbalstu kopumā līdz 80 % no attiecināmajām izmaksām.

2008. gadā Komisija pieņēma jaunu Paziņojumu par EK Līguma 87. un 88. panta piemērošanu valsts atbalstam garantiju veidā ⁽¹⁾, kurā precizēti nosacījumi, saskaņā ar kuriem valsts garantijas aizdevumiem nav valsts atbalsts. Saskaņā ar šo paziņojumu garantijas nav uzskatāmas par valsts atbalstu, īpaši ja par tām maksā tirgus cenu. Papildus to nosacījumu precizēšanai, kas nosaka, vai pastāv atbalsts garantiju veidā, ar paziņojumu pirmo reizi tiek ieviestas arī īpašas drošās zonas prēmijas MVU, kas pieļauj garantiju atvieglošanu, bet drošu izmantošanu, lai veicinātu MVU finansēšanu.

Komisija 2006. gada jūlijā pieņēma jaunas Kopienas pamatnostādnes par valsts atbalstu, lai veicinātu riska kapitāla ieguldījumus mazos un vidējos uzņēmumos ⁽²⁾. Tās ir paredzētas inovatīviem un strauji augošiem MVU, kuri ir Lisabonas stratēģijas uzmanības centrā. Komisija noteica jaunu drošās zonas sliekšni EUR 1,5 miljonu apmērā katram mērķa MVU, kas ir palielinājums par 50 %. Līdz šim maksimālajam apjomam Komisija pieņem, ka principā finanšu tirgos nav alternatīvu finansēšanas līdzekļu (t. i., ka ir tirgus nepilnības). Turklāt VGAR ir iekļauts atbalsts riska kapitālam.

Saskaņā ar Valstu reģionālā atbalsta pamatnostādņēm 2007.–2013. gadam ⁽³⁾, kuras piemēro kopš 2007. gada janvāra, mazāk attīstītajos reģionos dalībvalstis var piešķirt ieguldījumu atbalstu jaunu uzņēmumu izveidei, esošu uzņēmumu paplašināšanai vai esoša uzņēmuma produkcijas dažādošanai ar jauniem produktiem.

Ar šīm reģionālā atbalsta pamatnostādņēm 2007.–2013. gadam ievieš arī jaunu atbalsta veidu, lai radītu stimulus atbalstāmajās teritorijās sekmēt jaunu uzņēmumu veidošanu un atbalstīt mazos uzņēmumus to darbības sākuma posmā.

Saskaņā ar spēkā esošajām Kopienas pamatnostādņēm par valsts atbalstu grūtībās nonākušu uzņēmumu glābšanai un pārstrukturēšanai ⁽⁴⁾ dalībvalstis var arī piešķirt atbalstu uzņēmumiem, kuriem ir vajadzīga valsts palīdzība. Šajā nolūkā dalībvalstis var paziņot par glābšanas un/vai pārstrukturēšanas shēmām MVU.

Balstoties uz šobrīd iespējamo valsts atbalstu, Komisija jau ir atļāvusi lielu skaitu shēmu, ko dalībvalstis var izmantot, lai reaģētu uz pašreizējo finanšu situāciju.

⁽¹⁾ OVC 155, 20.6.2008., 10. lpp.

⁽²⁾ OVC 194, 18.8.2006., 2. lpp.

⁽³⁾ OVC 54, 4.3.2006., 13. lpp.

⁽⁴⁾ OVC 244, 1.10.2004., 2. lpp.

4. LĪGUMA 87. PANTA 3. PUNKTA B) APAKŠPUNKTA PIEMĒROJAMĪBA

4.1. Vispārīgie principi

Atbilstīgi Līguma 87. panta 3. punkta b) apakšpunktam Komisija par saderīgu ar kopējo tirgu var atzīt atbalstu, kas "novērš nopietnus traucējumus kādās dalībvalsts tautsaimniecībā". Šajā sakarā Eiropas Kopienas Pirmās instances tiesa ir noteikusi, ka šādā gadījumā nopietnajiem traucējumiem jāietekmē visa attiecīgās dalībvalsts tautsaimniecība, nevis tikai viena reģiona vai tās teritorijas daļu tautsaimniecība. Turklāt tas atbilst vajadzībai šauri interpretēt jebkuru atkāpi, kā, piemēram, Līguma 87. panta 3. punkta b) apakšpunkta noteikumu ⁽¹⁵⁾.

Komisija lēmumu pieņemšanas praksē ir konsekventi piemērojuši šo šauru interpretāciju ⁽¹⁶⁾.

Šajā sakarā Komisija uzskata, ka papildus ārkārtas palīdzībai, kas paredzēta finanšu sistēmai, ir nepieciešama ārkārtas politiska reakcija uz pašreizējo globālo krīzi.

Šī krīze dažādos veidos un dažādās pakāpēs ietekmēs visas dalībvalstis, un ir ļoti iespējams, ka pieaugs bezdarbs, kritīsies pieprasījums un pasliktināsies valstu fiskālā situācija.

Ņemot vērā pašreizējās finanšu krīzes smagumu un tās ietekmi uz dalībvalstu tautsaimniecību kopumā, Komisija uzskata, ka ierobežotā laika posmā atsevišķi valsts atbalsta veidi ir pamatoti, lai risinātu šīs problēmas, un ka tos var atzīt par saderīgiem ar kopējo tirgu pamatojoties uz Līguma 87. panta 3. punkta b) apakšpunktu.

4.2. Saderīgs ierobežots atbalsts

4.2.1. Pašreizējais regulējums

De minimis regulas 2. pants nosaka, ka:

"Uzskata, ka atbalsta pasākumi neatbilst visiem Līguma 87. panta 1. punkta kritērijiem un tāpēc tiem nepiemēro Līguma 88. panta 3. punktā minēto paziņošanas prasību, ja tie atbilst šā panta 2. līdz 5. punktā sniegtajiem nosacījumiem.

⁽¹⁵⁾ Apvienotās lietas T-132/96 un T-143/96 *Freistaat Sachsen un Volkswagen AG pret Komisiju*, 1999, ECR II-3663, 167. punkts.

⁽¹⁶⁾ Komisijas Lēmums 98/490/EK lietā C 47/96 *Crédit Lyonnais* (OV L 221, 8.8.1998., 28. lpp.), 10.1. punkts; Komisijas Lēmums 2005/345/EK lietā C 28/02 *Bankgesellschaft Berlin* (OV L 116, 4.5.2005., 1. lpp.), 153. un turpmākie punkti; un Komisijas Lēmums 2008/263/EK lietā C 50/06 *BAWAG* (OV L 83, 26.3.2008., 7. lpp.), 166. punkts. Skatīt Komisijas lēmumu lietā NN 70/07 *Northern Rock* (OV C 43, 16.2.2008., 1. lpp.), Komisijas lēmumu lietā NN 25/08 *Glābšanas atbalsts WestLB* (OV C 189, 26.7.2008., 3. lpp.) un Komisijas 2008. gada 4. jūnija lēmumu lietā C 9/08 *SachsenLB*, kas vēl nav publicēts.

Vienam uzņēmumam piešķirtais *de minimis* kopējais bruto atbalsts jebkurā trīs fiskālo gadu laikā posmā nepārsniedz EUR 200 000. Vienam uzņēmumam, kurš darbojas auto-transporta nozarē, piešķirtā *de minimis* atbalsta kopapjoms nepārsniedz EUR 100 000 jebkurā trīs fiskālo gadu laikā posmā. Šis augšējās robežas piemēro neatkarīgi no *de minimis* atbalsta veida vai nospraustā mērķa un neatkarīgi no tā, vai dalībvalsts piešķirto atbalstu pilnībā vai daļēji finansē no Kopienas izcelsmes resursiem. Šo laika posmu nosaka, atsaucoties uz fiskālajiem gadiem, ko izmanto uzņēmums attiecīgajā dalībvalstī.”

4.2.2. Jauns pasākums

Finanšu krīze ietekmē ne tikai strukturāli vājus uzņēmumus, bet arī uzņēmumus, kuri pēkšņi saskarsies ar kredītu trūkumu vai pat nepieciešamību. Šo uzņēmumu finansiālās situācijas uzlabošanās pozitīvi ietekmēs visu Eiropas ekonomiku.

Tāpēc, ņemot vērā pašreizējo ekonomisko situāciju, uzskata, ka uz laiku ir jāļauj ierobežotā apjomā piešķirt atbalstu, kas tomēr būs Līguma 87. panta 1. punkta darbības jomā, jo tas pārsniedz *De minimis* regulā noteikto augšējo robežu.

Komisija šādu valsts atbalstu uzskatīs par saderīgu ar kopējo tirgu, pamatojoties uz Līguma 87. panta 3. punkta b) apakšpunktu, ja tiks izpildīti visi turpmāk minētie nosacījumi:

- a) šis atbalsts vienam uzņēmumam nepārsniedz EUR 500 000 skaidras naudas dotāciju; vienmēr izmanto bruto summas, proti, summas pirms nodokļu vai jebkādu citu maksu atskaitīšanas; ja atbalstu piešķir citā veidā, nevis kā dotāciju, atbalsta apjoms ir atbalsta dotācijas bruto ekvivalents;
- b) šis atbalsts tiek piešķirts shēmas veidā;
- c) atbalsts tiek piešķirts uzņēmumiem, kuri 2008. gada 1. jūlijā nebija nonākuši grūtībās⁽¹⁷⁾; to var piešķirt uzņēmumiem, kuri minētajā datumā nebija nonākuši grūtībās, bet globālās finanšu un ekonomiskās krīzes rezultātā nonāca grūtībās vēlāk;
- d) atbalsta shēmu nevar piemērot uzņēmumiem, kuri darbojas zivsaimniecības nozarē;
- e) tas nav eksporta atbalsts vai atbalsts par labu vietējiem produktiem salīdzinājumā ar importētiem produktiem;
- f) atbalsts tiek piešķirts ne vēlāk kā 2010. gada 31. decembrī;

⁽¹⁷⁾ Šī paziņojuma mērķiem “grūtībās nonācis uzņēmums” ir:
— attiecībā uz lieliem uzņēmumiem, uzņēmums grūtībās, kā tas definēts Kopienas pamatnostādņu par valsts atbalstu grūtībās nonākušu uzņēmumu glābšanai un pārstrukturēšanai 2.1. punktā;
— attiecībā uz MVU, uzņēmums grūtībās, kā tas definēts VGAR 1. panta 7. punktā.

g) pirms atbalsta piešķiršanas, dalībvalsts no attiecīgā uzņēmuma pieprasa arī rakstisku vai elektronisku deklarāciju par jebkādu citu *de minimis* atbalstu un atbalstu atbilstīgi šim pasākumam, kas saņemts kārtējā fiskālajā gadā, un pārbauda, vai atbalsta kopējā summa, ko uzņēmums saņēmis laikā posmā no 2008. gada 1. janvāra līdz 2010. gada 31. decembrim, nepieaugs līdz līmenim, kas pārsniedz EUR 500 000 augšējo robežu;

h) atbalsta shēmu nepiemēro uzņēmumiem, kuri nodarbojas ar lauksaimniecības produktu primāro ražošanu⁽¹⁸⁾; to var piemērot uzņēmumiem, kuri nodarbojas ar lauksaimniecības produktu pārstrādi un lauksaimniecības produktu tirdzniecību⁽¹⁹⁾, ar nosacījumu, ka atbalsta summa nav noteikta, pamatojoties uz šādu produktu, kurus attiecīgais uzņēmums iepircis no sākotnējiem ražotājiem vai laidis tirgū, cenu un daudzumu, vai ar nosacījumu, ka to daļēji vai pilnībā nodod sākotnējiem ražotājiem.

4.3. Atbalsts garantiju veidā

4.3.1. Pašreizējais regulējums

Komisijas paziņojums par EK līguma 87. un 88. panta piemērošanu valsts atbalstam garantiju veidā ir paredzēts, lai dalībvalstīm sniegtu sīkākas norādes par principiem, pamatojoties uz kuriem Komisija plāno interpretēt 87. un 88. pantu un to piemērošanu valsts garantijām. Jo īpaši šajā paziņojumā ir precizēti apstākļi, kādos valsts atbalsta esību var izslēgt. Tas neparedz atbilstības kritērijus, lai novērtētu garantijas.

4.3.2. Jauns pasākums

Lai turpmāk veicinātu piekļuvi finansējumam un samazinātu banku pašreizējos izteiktos centienus izvairīties no riskiem, subsidētas aizdevumu garantijas ierobežotā laikā posmā varētu būt piemērots un mērķtiecīgs risinājums, lai atvieglotu uzņēmumu piekļuvi finansējumam.

Komisija šādu valsts atbalstu uzskatīs par saderīgu ar kopējo tirgu, pamatojoties uz Līguma 87. panta 3. punkta b) apakšpunktu, ja tiks izpildīti visi sekojošie nosacījumi:

- a) attiecībā uz MVU dalībvalstis piešķir samazinājumu līdz 25 % no ikgadējās prēmijas jaunu garantiju apmaksai, kas piešķirtas saskaņā ar drošas zonas principu Komisijas paziņojumā par EK līguma 87. un 88. panta piemērošanu valsts atbalstam garantiju veidā⁽²⁰⁾;

⁽¹⁸⁾ Kā definēts Regulas (EK) 1857/2006 par Līguma 87. un 88. panta piemērošanu attiecībā uz maziem un vidējiem uzņēmumiem, kas nodarbojas ar lauksaimniecības produktu ražošanu, un grozījumiem Regulā (EK) Nr. 70/2001, 2. panta 2. punktā (OV L 358, 16.12.2006., 3. lpp.).

⁽¹⁹⁾ Kā definēts Regulas (EK) 1857/2006 2. panta 3. punktā un 2. panta 4. punktā.

⁽²⁰⁾ Tas ietver iespēju, ka MVU, kuriem nav kredītvēstures vai novērtējuma, kas pamatots ar bilanci, piemēram, dažiem īpašam nolūkam dibinātiem uzņēmumiem vai jaundibinātiem uzņēmumiem, dalībvalstis piešķir samazinājumu līdz 25 % no īpašās drošas zonas prēmijas, kas paziņojumā noteikta 3,8 % apmērā.

- b) attiecībā uz lielajiem uzņēmumiem dalībvalstis piešķir samazinājumu līdz 15 % no ikgadējās prēmijas jaunu garantiju apmaksai, kas aprēķināta, pamatojoties uz minētajiem drošās zonas noteikumiem;
- c) ja atbalsta elementu garantiju shēmās aprēķina, izmantojot metodiku, ko Komisija pieņēmusi pēc paziņojuma par šādu metodiku saskaņā ar regulu, ko Komisija pieņēmusi valsts atbalsta jomā ⁽²¹⁾, dalībvalstis jaunu garantiju apmaksai MVU var piešķirt līdzīgu samazinājumu līdz 25 % un lieliem uzņēmumiem — līdz 15 % no ikgadējās prēmijas;
- d) aizdevuma maksimālā summa nedrīkst pārsniegt saņēmēja kopējos ikgadējos izdevumus par algām 2008. gadā (tostarp sociālos maksājumus, kā arī tā personāla izmaksas, kas strādā uzņēmumā, bet formāli ir apakšuzņēmēju algu sarakstā). Attiecībā uz uzņēmumiem, kas izveidoti 2008. gada 1. janvārī vai pēc tam, aizdevuma maksimālā summa nedrīkst pārsniegt paredzētos izdevumus par algām pirmajos divos darbības gados;
- e) garantijas piešķir vēlākais līdz 2010. gada 31. decembrim;
- f) garantija nedrīkst pārsniegt 90 % no aizdevuma summas;
- g) garantija var attiekties gan uz ieguldījumiem, gan uz apgrozāmā kapitāla aizdevumiem;
- h) garantijas prēmijas samazinājumu piemēro ne ilgāk kā divus gadus kopš garantijas piešķiršanas;
- i) atbalstu piešķir uzņēmumiem, kuri 2008. gada 1. jūlijā nebija nonākuši grūtībās ⁽²²⁾; to var piešķirt uzņēmumiem, kuri minētajā datumā nebija nonākuši grūtībās, bet globālās finanšu un ekonomiskās krīzes rezultātā nonāca grūtībās vēlāk.

4.4. Atbalsts procentu likmju subsīdiju veidā

4.4.1. Pašreizējais regulējums

Komisijas paziņojumā par atsaucē likmes un diskonta likmes noteikšanas metodes pārskatīšanu ⁽²³⁾ ir noteikta metode atsaucē likmes aprēķināšanai, pamatojoties uz viena gada starpbanku piedāvāto likmi (IBOR), kam pieskaitītas rezerves robežās no 60 līdz 1 000 bāzes punktiem atkarībā no uzņēmuma kredītspējas un piedāvātā nodrošinājuma līmeņa. Ja dalībvalstis piemēro šo metodi, procentu likme neietver valsts atbalstu.

4.4.2. Jauns pasākums

Uzņēmumiem var būt grūtības rast finansējumu pašreizējos tirgus apstākļos. Tāpēc Komisija pieļaus, ka valsts vai privātus aizdevumus piešķir ar procentu likmi, kas ir vismaz vienāda ar centrālās bankas diennakts likmi, pieskaitot prēmiju, kas ir vienāda ar starpību starp vidējo viena gada starpbanku likmi un

⁽²¹⁾ Piemēram, VGAR vai Regulu (EK) Nr. 1628/2006 vai Regulu (EK) Nr. 1857/2006, ja apstiprinātā metodika pilnībā atbilst attiecīgo garantiju veida un to pamatā esošo darījumu veida novērtēšanai.

⁽²²⁾ Skat. 17. zemsvītras piezīmi.

⁽²³⁾ OVC 14, 19.1.2008., 6. lpp.

centrālās bankas vidējo diennakts likmi laika posmā no 2007. gada 1. janvāra līdz 2008. gada 30. jūnijam, pieskaitot kreditriska prēmiju, kura atbilst saņēmēja riska profilam, kā paredzēts Komisijas paziņojumā par atsaucē likmes un diskonta likmes noteikšanas metodi.

Īslaicīgi tiks uzskatīts, ka atbalsta elements, kas ietverts starpībā starp šo procentu likmi un atsaucē likmi, kas noteikta Komisijas paziņojumā par atsaucē likmes un diskonta likmes noteikšanas metodes pārskatīšanu, ir saderīgs ar Līgumu, pamatojoties uz 87. panta 3. punkta b) apakšpunktu, ja ir izpildīti šādi nosacījumi:

- a) šo metodi piemēro visiem līgumiem, kas noslēgti vēlākais līdz 2010. gada 31. decembrim. Tā var attiekties uz jebkura termiņa aizdevumiem. Samazinātās procentu likmes var piemērot procentu maksājumiem līdz 2012. gada 31. decembrim ⁽²⁴⁾. Pēc minētā datuma aizdevumiem piemēro procentu likmi, kura ir vismaz vienāda ar likmi, kas noteikta paziņojumā par atsaucē likmi un diskonta likmi;
- b) šo atbalstu piemēro vienīgi uzņēmumiem, kuri 2008. gada 1. jūlijā nebija nonākuši grūtībās ⁽²²⁾; to var piemērot uzņēmumiem, kuri minētajā datumā nebija nonākuši grūtībās, bet globālās finanšu un ekonomiskās krīzes rezultātā nonāca grūtībās vēlāk.

4.5. Atbalsts videi draudzīgu produktu ražošanai

4.5.1. Pašreizējais regulējums

Komisijas paziņojumā par atsaucē likmes un diskonta likmes noteikšanas metodes pārskatīšanu ir noteikta metode atsaucē likmes aprēķināšanai, pamatojoties uz viena gada starpbanku piedāvāto likmi (IBOR), kam pieskaitītas rezerves robežās no 60 līdz 1 000 bāzes punktiem atkarībā no uzņēmuma kredītspējas un piedāvātā nodrošinājuma līmeņa. Ja dalībvalstis piemēro šo metodi, procentu likme neietver valsts atbalstu.

4.5.2. Jauns pasākums

Pašreizējās finanšu krīzes dēļ uzņēmumiem arī ir grūtāk piekļūt finansējumam, lai ražotu videi draudzīgus produktus. Atbalsts garantiju veidā var izrādīties nepietiekams, lai nodrošinātu finansējumu projektiem ar lielām izmaksām, kuru mērķis ir palielināt vides aizsardzību, savlaicīgi pielāgojoties turpmākajiem standartiem, kuri vēl nav spēkā, vai pārsniedzot šos standartus.

Komisija uzskata, ka, neraugoties uz finanšu krīzi, vides mērķu sasniegšanai joprojām ir jābūt prioritātei. Videi draudzīgāku produktu, tostarp energoefektīvu produktu, ražošana ir Kopienas interesēs, un ir svarīgi, lai finanšu krīze netraucētu šā mērķa sasniegšanu.

⁽²⁴⁾ Dalībvalstīm, kuras vēlas izmantot šo mehānismu, tiešaistē jāpublicē diennakts vidējās likmes un jādara tās pieejamas Komisijai.

Tāpēc papildu pasākumi subsidētu aizdevumu veidā varētu veicināt videi draudzīgu produktu ražošanu. Tomēr subsidēti aizdevumi var radīt nopietnus konkurences kropļojumus, un tāpēc tos vajadzētu stingri ierobežot, piemērojot vienīgi īpašām situācijām un mērķtiecīgiem ieguldījumiem.

Komisija uzskata, ka ierobežotā laika posmā dalībvalstīm būtu jānodod iespēja piešķirt atbalstu procentu likmju samazinājuma veidā.

Pamatojoties uz Līguma 87. panta 3. punkta b) apakšpunktu, Komisija par saderīgu ar kopējo tirgu atzīs procentu likmju subsīdijas ieguldījumu aizdevumiem, kuras atbilst visiem sekojošiem nosacījumiem:

- a) atbalsts atteicas uz ieguldījumu aizdevumiem, lai finansētu projektus, kuri paredz tādu jaunu produktu ražošanu, kas ievērojami paaugstina vides aizsardzības līmeni;
- b) atbalsts ir nepieciešams, lai uzsāktu jaunu projektu; esošu projektu gadījumā atbalstu var piešķirt, ja jaunajā ekonomiskajā situācijā tas kļūst nepieciešams, lai turpinātu projektu;
- c) atbalstu piešķir vienīgi projektiem, kas paredzēti tādu produktu ražošanai, kas saistīti ar savlaicīgu pielāgošanos turpmākajiem Kopienas produktu standartiem⁽²⁵⁾, kuri paaugstina vides aizsardzības līmeni un vēl nav spēkā;
- d) attiecībā uz produktiem, kas saistīti ar savlaicīgu pielāgošanos turpmākajiem Kopienas vides standartiem vai to pārsniegšanu, ieguldījumus uzsāk vēlākais līdz 2010. gada 31. decembrim, lai produkciju varētu laist tirgū vismaz divus gadus pirms standartu spēkā stāšanās;
- e) aizdevumi var segt izmaksas saistībā ar ieguldījumiem materiālajos aktīvos un nemateriālajos aktīvos⁽²⁶⁾, izņemot aizdevumus ieguldījumiem, kuru ražošanas jaudas pārsniedz 3 % produktu tirgos⁽²⁷⁾, kuros šķietamā patēriņa vidējie gada pieauguma tempi EEZ tirgū pēdējos piecos gados pirms ieguldījumu uzsākšanas, mērot pēc vērtības datiem, bija zemāki nekā Eiropas Ekonomikas zonas vidējie ikgadējie IKP pieauguma tempi tajā pašā atsaucē periodā;
- f) aizdevumus piešķir vēlākais līdz 2010. gada 31. decembrim;
- g) lai aprēķinātu atbalstu, par pamatu būtu jāņem saņēmēja individuālā likme, ko aprēķina, balstoties uz šā paziņojuma 4.4.2. punktā minēto metodiku. Pamatojoties uz šo metodiku, uzņēmumam var piešķirt šādu procentu likmes samazinājumu:
 - 25 % lieliem uzņēmumiem;
 - 50 % MVU;
- h) subsidēto procentu likmi piemēro ne ilgāk kā 2 gadus pēc aizdevuma piešķiršanas;

⁽²⁵⁾ Turpmāks Kopienas produktu standarts nozīmē pieņemtu, bet vēl spēkā neesošu Kopienas standartu, kas nosaka obligātus līmeņus, kuri jāsasniedz vides jomā attiecībā uz produktiem, ko pārdod Kopienā.

⁽²⁶⁾ Kā definēts Kopienas pamatnostādņu par valsts atbalstu vides aizsardzībai 70. punktā.

⁽²⁷⁾ Kā definēts valstu reģionālā atbalsta pamatnostādņu 2007.–2013. gadam 69. punktā.

i) procentu likmes samazinājumu var piemērot aizdevumiem, ko piešķir valsts vai publiskas finanšu iestādes, un aizdevumiem, ko piešķir privātas finanšu iestādes. Nedrīkst pieļaut diskrimināciju starp valsts un privātiem uzņēmumiem;

j) atbalstu piešķir uzņēmumiem, kuri 2008. gada 1. jūlijā nebija nonākuši grūtībās⁽²⁸⁾; to var piemērot uzņēmumiem, kuri minētajā datumā nebija nonākuši grūtībās, bet globālās finanšu un ekonomiskās krīzes rezultātā nonāca grūtībās vēlāk;

k) dalībvalstis nodrošina, lai atbalsts netiktu tieši vai netieši nodots finanšu iestādēm.

4.6. Riska kapitāla pasākumi

4.6.1. Pašreizējais regulējums

Kopienas pamatnostādņēs par valsts atbalstu, lai veicinātu riska kapitāla ieguldījumus mazos un vidējos uzņēmumos, ir paredzēti noteikumi, saskaņā ar kuriem valsts atbalstu riska kapitāla ieguldījumiem var atzīt par saderīgu ar kopējo tirgu atbilstoši Līguma 87. panta 3. punktam.

Pamatojoties uz pieredzi, kas gūta, piemērojot pamatnostādnes par valsts atbalstu, lai veicinātu riska kapitāla ieguldījumus mazos un vidējos uzņēmumos, Komisija uzskata, ka Kopienā nav vispārēju riska kapitāla tirgus nepilnību. Tomēr tā pieņem, ka attiecībā uz dažiem ieguldījumu veidiem konkrētās uzņēmumu attīstības stadijās pastāv tirgus nepilnības, kuras radušās riska kapitāla piedāvājuma un pieprasījuma nepietiekamas saskaņošanas rezultātā un kuras vispārīgi raksturojamas kā pašu kapitāla nepietiekamība.

Pamatnostādņu 4.3. punktā noteikts, ka attiecībā uz finansējuma daļām, kas nepārsniedz EUR 1,5 miljonus vienam mērķa MVU katrā divpadsmit mēnešu laika posmā, attiecīgos apstākļos tirgus nepilnības ir paredzētas, un dalībvalstīm tās nav jāpierāda.

To pašu pamatnostādņu 5.1. punkta a) apakšpunktā noteikts, ka "Komisija ir informēta par pastāvīgām svārstībām riska kapitāla tirgū un pašu kapitāla nepietiekamību ilgākā laikā, kā arī par to, cik lielā mērā uzņēmumus skar tirgus nepilnības atkarībā no uzņēmumu lieluma, uzņēmējdarbības attīstības stadijas un to saimnieciskās nozares. Tādējādi Komisija ir gatava apsvērt tādu riska kapitāla pasākumu pasludināšanu par saderīgu ar kopējo tirgu, ar kuriem nodrošina ieguldījumu daļas, kas pārsniedz EUR 1,5 miljonu limitu vienam uzņēmumu gadā, ja tiek iesniegti vajadzīgie pierādījumi par tirgus nepilnībām".

4.6.2. Pašreizējo noteikumu pagaidu pielāgošana

Attiecībā uz MVU, kuri ir agrīnā attīstības posmā, finanšu tirgus satricinājums ir negatīvi ietekmējis riska kapitāla tirgu, apgrūtinot riska kapitāla pieejamību. Tā kā pašlaik ir ievērojami palielinājusies izpratne par riska kapitālu, kas saistīts ar nenoteiktību, kura izriet no iespējami mazākām peļņas izredzēm, ieguldītāji pārsvarā iegulda drošākās aktīvu kategorijās, kuru riskus ir vieglāk novērtēt, nevis aktīvos, kas saistīti ar riska kapitāla

⁽²⁸⁾ Skat. 17. zemsvītras piezīmi.

ieguldījumiem. Turklāt vēl viens šķērslis ieguldītājiem pašlaik ir riska kapitāla ieguldījumu likviditātes trūkums. Ir pierādījumi, ka tā rezultātā ierobežotā likviditāte pašreizējos tirgus apstākļos ir palielinājusi MVU pašu kapitāla nepietiekamību. Tādēļ uzskata par lietderīgu uz laiku paaugstināt drošās zonas sliekšni riska kapitāla ieguldījumiem, lai novērstu pašreizējo paaugstināto pašu kapitāla nepietiekamību un uz laiku samazinātu privāto ieguldītāju procentuālo līdzdalību līdz 30 % arī tādos gadījumos, kad pasākumi paredzēti MVU neatbalstāmos reģionos.

Tādējādi, pamatojoties uz Līguma 87. panta 3. punkta b) apakšpunktu, konkrēti ierobežojumi, kas izklāstīti Kopienas pamatnostādņem par valsts atbalstu, lai veicinātu riska kapitāla ieguldījumus mazos un vidējos uzņēmumos, tiek sekojoši pielāgoti līdz 2010. gada 31. decembrim:

- a) 4.3.1. punkta mērķiem: maksimālās atļautās finansējuma daļas tiek palielinātas no EUR 1,5 miljoniem uz EUR 2,5 miljoniem vienam mērķa MVU katrā divpadsmit mēnešu laika posmā;
- b) 4.3.4. punkta mērķiem: minimālais finansējuma apjoms, kas jānodrošina privātiem investoriem ir 30 %, gan atbalstāmos reģionos, gan ārpus tiem;
- c) citi pamatnostādņēs paredzētie nosacījumi paliek spēkā;
- d) šos pamatnostādņu pagaidu pielāgojumus nepiemēro riska kapitāla pasākumiem, uz kuriem attiecas VGAR;
- e) dalībvalstis var pielāgot apstiprinātās shēmas, lai atspoguļotu pamatnostādņu pagaidu pielāgošanu.

4.7. Summēšana

Šajā paziņojumā noteiktais atbalsta maksimālais apjoms tiks piemērots neatkarīgi no tā, vai atbalstāmais projekts tiek pilnībā finansēts no valsts līdzekļiem vai to daļēji finansē Kopiena.

Šajā paziņojumā paredzētos pagaidu atbalsta pasākumus nedrīkst summēt ar atbalstu uz ko attiecas *De minimis* regula par tām pašām attiecināmajām izmaksām. Ja pirms šīs pagaidu shēmas stāšanās spēkā uzņēmums jau ir saņēmis *de minimis* atbalstu, atbalsta, kas saņemts saskaņā ar pasākumiem, uz kuriem attiecas šī paziņojuma 4.2. punkts, un *de minimis* atbalsta, kas saņemts laika posmā no 2008. gada 1. janvāra līdz 2010. gada 31. decembrim, summa nedrīkst pārsniegt EUR 500 000. *De minimis* atbalsta summu, kas saņemta pēc 2008. gada 1. janvāra, jāatskaita no saderīgā atbalsta summas, kura piešķirta tai pašā nolūkā saskaņā ar 4.3., 4.4., 4.5. vai 4.6. punktu.

Atbalsta pagaidu pasākumus var summēt ar citu saderīgu atbalstu vai citiem Kopienas finansējuma veidiem, ja tiek ievērota atbalsta maksimālā intensitāte, kas norādīta attiecīgajās pamatnostādņēs vai grupu atbrīvojuma regulās.

5. VIENKĀRŠOŠANAS PASĀKUMI

5.1. Īstermiņa eksporta kredīta apdrošināšana

Komisijas paziņojumā dalībvalstīm atbilstoši EK līguma 93. panta 1. punktam par Līguma 92. un 93. panta piemērošanu īstermiņa eksporta kredītapdrošināšanai⁽²⁹⁾ ir noteikts, ka nododamos riskus eksporta kredīta apdrošinātāji nedrīkst segt ar dalībvalstu atbalstu. Nododamie riski ir komercriski un politiskie riski, ko uzņemas valsts un privātie debitori, kas reģistrēti valstīs, kuras norādītas minētā paziņojuma pielikumā; šo risku maksimālais riska periods ir mazāks par diviem gadiem. Riski saistībā ar debitoriem, kuri reģistrēti dalībvalstīs un vēl astoņās Ekonomiskās Sadarbības un Attīstības Organizācijas dalībvalstīs, ir uzskatāmi par nododamiem riskiem.

Komisija uzskata, ka pašreizējās finanšu krīzes rezultātā apdrošināšanas vai pārāpdrošināšanas resursu trūkums nepastāv visās dalībvalstīs, tomēr nevar izslēgt iespēju, ka dažās valstīs nododamo risku segums īslaicīgi var nebūt pieejams.

Paziņojuma 4.4. punktā ir noteikts, ka: "Šādos apstākļos šos pagaidu nenododamos riskus var uzņemt uz sava rēķina valsts vai valsts atbalstīts eksporta kredītu apdrošinātājs kā nenododamu risku, kas apdrošināts uz valsts rēķina vai ar tās galvojumu. Apdrošinātājam pēc iespējas jāizlīdzina savas prēmiju likmes šādiem riskiem ar likmēm, ko citur iekasē privāti eksporta kredītu apdrošinātāji par attiecīgo riska veidu.

Jebkura dalībvalsts, kas plāno izmantot izņēmuma noteikumu, nekavējoties dara Komisijai zināmu savu lēmumprojektu. Šajā paziņojumā, kurā atspoguļo risku apdrošināšanas seguma nepieejamību privātā apdrošināšanas tirgū, jāiekļauj ziņojums par stāvokli tirgū, sniedzot tam pierādījumus no diviem lieliem, labi pazīstamiem starptautiskiem privātiem eksporta kredītu apdrošinātājiem, kā arī no valsts kredītu apdrošinātāja, tādējādi pamatojot izņēmuma noteikuma izmantošanu. Turklāt tajā jāiekļauj to nosacījumu apraksts, kādus valsts vai valsts atbalstīts eksporta kredītu apdrošinātājs paredzējis piemērot attiecībā uz šādiem riskiem.

Komisija divu mēnešu laikā pēc šāda paziņojuma saņemšanas pārbauda, vai izņēmuma noteikuma izmantošana ir atbilstīga iepriekšminētajiem nosacījumiem un saskaņā ar Līgumu.

Ja Komisija atzīst, ka izņēmuma noteikuma izmantošanas nosacījumi ir izpildīti, tās lēmums par saderību nepārsniedz divus gadus no lēmuma pieņemšanas dienas, ja šajā laika posmā neizmainās tirgus nosacījumi, kas ir par pamatu izņēmuma noteikuma izmantošanai.

Turklāt Komisija, apspriežoties ar citām dalībvalstīm, var pārskatīt nosacījumus izņēmuma noteikuma izmantošanai; tā var arī lemt par tā atsaukšanu vai tā aizstāšanu ar citu attiecīgu sistēmu."

Ja dalībvalstis uzskata, ka attiecībā uz dažiem nododamiem riskiem un/vai atsevišķiem risku aizsardzības pircējiem riska apdrošināšanas segums privātā apdrošināšanas tirgū nav pieejams, pašreizējā ekonomiskajā situācijā šie noteikumi, ko piemēro lieliem uzņēmumiem un MVU, ir piemērots instruments.

⁽²⁹⁾ OVC 281, 17.9.1997., 4. lpp.

Šajā sakarā Komisija uzskata, ka, lai paātrinātu procedūras saistībā ar dalībvalstīm, līdz 2010. gada 31. decembrim tās var apliecināt tirgus nepietiekamību, sniedzot pietiekamus pierādījumus tam, ka riska segums privātā apdrošināšanas tirgū nav pieejams. Jebkurā gadījumā izņēmuma klauzulas izmantošana tiks uzskatīta par pamatotu, ja:

- liels, plaši pazīstams starptautisks privāta eksporta kredīta apdrošinātājs un valsts kredīta apdrošinātājs sniedz pierādījumus tam, ka minētais segums nav pieejams, vai
- vismaz četri dalībvalstī vispārēji eksportētāji sniedz pierādījumus par to, ka apdrošinātāji atteikuši veikt konkrētas darbības.

Komisijas ciešā sadarbībā ar attiecīgajām dalībvalstīm nodrošinās lēmumu ātru pieņemšanu attiecībā uz izņēmuma klauzulas piemērošanu.

5.2. Procedūru vienkāršošana

Par šajā paziņojumā minētajiem valsts atbalsta pasākumiem ir jāziņo Komisijai. Papildus būtiskajiem pasākumiem, kas izklāstīti šajā paziņojumā, Komisija ir apņēmusies nodrošināt, lai saskaņā ar šo paziņojumu tiktu ātri apstiprināti atbalsta pasākumi, kas paredzēti pašreizējās krīzes radīto problēmu risināšanai, ar nosacījumu, ka attiecīgās dalībvalstis nodrošina ciešu sadarbību un sniedz pilnīgu informāciju.

Šī apņemšanās papildinās uzsāktu procesu, saskaņā ar kuru Komisija pašlaik izstrādā vairākus uzlabojumus valsts atbalsta vispārējās procedūrās, īpaši lai nodrošinātu lēmumu ātrāku un efektīvāku pieņemšanu ciešā sadarbībā ar dalībvalstīm. Šai vispārējai vienkāršošanas paketei jo īpaši būtu jāietver Komisijas un dalībvalstu kopīgā apņemšanās par racionālākām un paredzamākām procedūrām katrā valsts atbalsta izmeklēšanas posmā un vienkāršas lietas jāļauj apstiprināt īsākā laika posmā.

6. UZRAUDZĪBA UN ZIŅOJUMI

Saskaņā ar Padomes 1999. gada 22. marta Regulu (EK) Nr. 659/1999, ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus EK līguma 93. panta piemērošanai⁽³⁰⁾ un Komisijas 2004. gada 21. aprīļa Regulu (EK) Nr. 794/2004, ar ko īsteno Padomes Regulu (EK) Nr. 659/1999, ar kuru nosaka sīki izstrādātus noteikumus EK līguma 93. panta piemērošanai⁽³¹⁾, dalībvalstīm ir jāiesniedz Komisijai ikgadēji ziņojumi.

Līdz 2009. gada 31. jūlijam dalībvalstīm ir jāiesniedz Komisijai to shēmu saraksts, kuras īsteno, balstoties uz šo paziņojumu.

Dalībvalstīm ir jānodrošina detalizēta uzskaitē par tāda atbalsta piešķiršanu, kuru paredz šis paziņojums. Šī uzskaitē, kurā ir jāiekļauj visa informācija, kas vajadzīga, lai pārlicinātos, ka ir ievēroti visi vajadzīgie nosacījumi, ir jāuzglabā 10 gadus un pēc

pieprasījuma jāiesniedz Komisijai. Īpaši dalībvalstīm ir jāsaņem informācija, kas apliecina, ka 4.2., 4.3., 4.4. un 4.5. punktā minētā atbalsta saņēmēji nav uzņēmumi, kas 2008. gada 1. jūlijā bija nonākuši grūtībās.

Papildus šīm prasībām dalībvalstīm līdz 2009. gada 31. oktobrim ir jāiesniedz Komisijai ziņojums par pasākumiem, kas īstenoti, pamatojoties uz šo paziņojumu. Īpaši dalībvalstīm līdz 2009. gada 31. oktobrim ziņojumā jāsniedz informācija par elementiem, kas norāda uz vajadzību pēc 2009. gada 31. decembra Komisijai turpināt šajā paziņojumā paredzētos pasākumus, kā arī sīka informācija par subsidēto aizdevumu labvēlīgo ietekmi uz vidi. Dalībvalstis līdz katra gada 31. oktobrim sniedz šo informāciju par katru turpmāko gadu, kurā tiek piemērots šis paziņojums.

Komisija var pieprasīt papildinformāciju par piešķirto atbalstu, lai pārbaudītu, vai ir ievēroti nosacījumi, kas paredzēti Komisijas lēmumā, ar kuru apstiprina atbalsta pasākumu.

7. NOSLĒGUMA NOTEIKUMI

Ņemot vērā finanšu un ekonomisko situāciju, kas prasa tūlītēju rīcību, Komisija piemēro šo paziņojumu no 2008. gada 17. decembra, kas ir datums, kurā tā principā vienojās par tā saturu. Šis paziņojums ir pamatots ar pašreizējām ārkārtas īslaicīgām finansēšanas problēmām saistībā ar banku krīzi, un tas netiks piemērots pēc 2010. gada 31. decembra. Apspriežoties ar dalībvalstīm, Komisija var to pārskatīt pirms minētā termiņa, pamatojoties uz nozīmīgiem konkurences politikas vai ekonomiskiem apsvērumiem. Gadījumos, kad tas ir lietderīgi, Komisija arī var precizēt savu pieeju konkrētos jautājumos.

Pēc 2008. gada 17. decembra Komisija piemēro šī paziņojuma noteikumus visiem paziņotajiem riska kapitāla pasākumiem, par kuriem tai ir jāpieņem lēmums, — arī gadījumos, kad pasākumi tika paziņoti pirms šīs dienas.

Saskaņā ar Komisijas paziņojumu par tādu noteikumu noteikšanu, ko piemēro nelikumīga valsts atbalsta novērtēšanai⁽³²⁾, nepaziņota atbalsta gadījumā Komisija piemēro:

- a) šo paziņojumu, ja atbalsts ir piešķirts pēc 2008. gada 17. decembra;
- b) piemērojamās pamatnostādnes, ja atbalsts piešķirts visos pārējos gadījumos.

Komisija ciešā sadarbībā ar attiecīgajām dalībvalstīm nodrošinās lēmumu ātru pieņemšanu, tiklīdz būs pilnībā paziņoti pasākumi, uz kuriem attiecas šis paziņojums. Dalībvalstīm pēc iespējas ātrāk un plašāk par saviem nodomiem jāinformē Komisija un jāpaziņo par plāniem īstenot minētos pasākumus.

Komisija vēlas atgādināt, ka jebkurš procedūras uzlabojums ir pilnībā atkarīgs no skaidru un pilnīgu paziņojumu iesniegšanas.

⁽³⁰⁾ OVL 83, 27.3.1999., 1. lpp.

⁽³¹⁾ OVL 140, 30.4.2004., 1. lpp.

⁽³²⁾ OVL 119, 22.5.2002., 22. lpp.